

Медичний інститут Сумського державного університету
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра (циклова комісія) нейрохірургії та неврології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
(відділення)

Потапов О.О.

“ ____ ” __ -- _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

навчальної дисципліни «Медична психологія з особливостями дитячого віку»

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

освітньої кваліфікації «Магістр медицини»

професійної кваліфікації «Лікар»

Галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальності 228«Педіатрія»

курс 3

Укладач доцент кафедри нейрохірургії та неврології І.Г. Мудренко

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Медична психологія з особливостями дитячого віку» складена відповідно до проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня

назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 228 «Педіатрія»

(код і найменування спеціальності)

спеціалізації(-й)

освітньої програми фахівець другого (магістерського) рівня

(код і найменування спеціалізації)

(найменування освітньої програми)

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Медична психологія з особливостями дитячого віку»: закладає основи вивчення студентами психіатрії, наркології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами; забезпечує формування умінь застосовувати знання з медичної психології з особливостями дитячого віку в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем психології хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особистість хворої людини в широкому сенсі цього слова (різноманітні і глибокі порушення психічної діяльності душевнохворих детально вивчаються спеціальною наукою - психіатрією), медичний працівник, взаємовідношення хворого і медичних працівників на всіх етапах лікувально-діагностичного процесу.

Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальна дисципліна «Медична психологія з особливостями дитячого віку» базується на вивченні студентами основ загальної психології, соціології, анатомії людини та фізіології людини, патоморфології та патофізіології, деонтології в медицині, психології спілкування та інтегрується з цими дисциплінами, та закладає основи вивчення студентами психіатрії, наркології, внутрішніх хвороб, педіатрії та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію з ними.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Медична психологія з особливостями дитячого віку» є ознайомлення студентів з основними проблемами медичної психології на сучасному етапі розбудови суспільства; ознайомлення з загальними поняттями та закономірностями психічної діяльності соматично хворої дорослої людини та дитини, формування навичок безконфліктного забезпечення з пацієнтами та у медичному середовищі, формування на цій основі медико-психологічних умінь у вигляді основ психотерапії, що є важливим елементом професійної підготовки та майбутньої діяльності лікаря.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Медична психологія з особливостями дитячого віку»:

оволодіти основними категоріями та поняттями медичної психології; ознайомити із закономірностями формування та основними властивостями психічних процесів

особистості соматично хворого, висвітлити проблему спілкування у медичному середовищі, зокрема з пацієнтом та його родичами; сприяти вирішенню питань побудови та організації міжособистісної взаємодії в колективі; засвоїти ефективні методів впливу на особистість хворої людини за допомогою психогігієнічних, психопрофілактичних та психотерапевтичних заходів.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Медична психологія з особливостями дитячого віку».

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти дисципліна «Медична психологія з особливостями дитячого віку» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

інтегральна:

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та, або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

діяльності.

- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення
- Здатність працювати в команді.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

спеціальні (фахові, предметні):

- Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
- Здатність до проведення експертизи працездатності.
- Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, проведення заходів щодо забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та, або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.					
Загальні компетентності					
1	Здатність до абстрактного	Знати способи аналізу, синтез	Вміти проводити	Встановлювати відповідні	Нести відповідальність

	мислення, аналізу та синтезу.	у подальшого сучасного навчання	аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	зв'язки для досягнення цілей.	за своєчасне набуття сучасних знань.
2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміти і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповісти за прийняття рішень у складних умовах
4	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції.
6	Здатність приймати	Знати тактики та стратегії	Вміти приймати	Використовувати стратегії	Нести відповідальність

	обґрунтоване рішення;	спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	спілкування та навички міжособистісної взаємодії	за вибір та тактику способу комунікації
7	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8	Навички міжособистісної взаємодії	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання державної мови	Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
11	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
15	Здатність діяти на основі етичних	Знати основи етики та деонтології	Вміти застосовувати етичні та	Здатність донести до пацієнтів,	Нести відповідальність щодо виконання

	міркувань		деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності	членів їх родин, колег свою професійну позицію	етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1.	Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, знати методики та стандартні схеми опитування та фізикального обстеження пацієнта. Знати методики оцінювання стану внутрішньоутробного розвитку плоду. Знати етапи та методи обстеження психомоторного та фізичного розвитку дитини	Вміти провести бесіду з пацієнтом (у т.ч з дитиною), на підставі алгоритмів та стандартів, використовуючи стандартні методики провести фізикальне обстеження пацієнта. Вміти обстежити психомоторний та фізичний розвиток дитини Вміти оцінити стан здоров'я людини (у т.ч. дитини).	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом Вносити інформацію про стан здоров'я людини, дитини або внутрішньоутробного розвитку плоду до відповідної медичної документації	Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування, огляду, пальпації, перкусії органів та систем та за своєчасне оцінювання стану: здоров'я людини, психомоторного та фізичного розвитку дитини та внутрішньоутробного розвитку плоду та сприйняття відповідних заходів
2.	Здатність до проведення експертизи працездатності	Мати базові знання про медико-соціальну експертизу; про основні нормативних документів.	Вміти в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання, його перебіг та особливості професійної діяльності людини визначити наявність та вираженість	Організувати взаємодію з керівником підрозділу, лікувально-консультативною комісією (ЛКК), медико-соціальною експертною комісією (МСЕК) з питань експертизи	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо медико-соціальної експертизи

			<p>обмежень життєдіяльності дітей, вид, ступінь та тривалість непрацездатності. Вміти оформляти відповідні документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність, або опікунські дії</p>		
3.	<p>Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції</p>	<p>Знати методи оцінки здоров'я населення; фактори навколишнього середовища, які негативно впливають на здоров'я населення; методи статистичного аналізу та лабораторних досліджень (за списком 4), оцінки здоров'я певних контингентів, факторів навколишнього середовища та методи визначення зв'язку між ними; заходи профілактики негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення.</p>	<p>Вміти оцінити стан здоров'я населення, стан навколишнього середовища та негативні фактори впливу на здоров'я. Володіти методами статистичного та лабораторного (за списком 4) аналізу стану здоров'я різних груп населення. Вміти формувати профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певних контингентів населення Вміти розраховувати</p>	<p>Формувати висновки щодо стану здоров'я населення, на підставі даних про зв'язок з факторами навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант та вносити пропозиції відповідним органам та установам щодо проведення профілактичних заходів. Взаємодіяти з фахівцями санітарно-гігієнічного профілю та керівниками підприємств, установ та відповідних відомств з питань охорони природи,</p>	<p>Нести відповідальність за своєчасні висновки щодо стану здоров'я населення на підставі даних негативного впливу факторів навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант, за своєчасне внесення пропозицій щодо проведення відповідних профілактичних заходів.</p>

		Знати соціально-економічні та біологічні детермінанти, які впливають на здоров'я населення; види та методи профілактики для попередження негативного впливу соціально-економічних факторів на здоров'я населення та його окремих груп Знати принципи формування груп ризику, території ризику, часу та факторів ризику.	показники здоров'я населення. Вміти оцінювати зв'язок та вплив соціально-економічних та біологічних чинників на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції здоров'я. Вміти планувати профілактичні заходи для попередження негативного впливу соціально-економічних факторів на здоров'я населення та його окремих груп	навколишнього середовища	
4.	Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, проведення заходів щодо забезпечення якості та безпеки медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів	Знати основні показники, що характеризують діяльність закладів/підрозділів охорони здоров'я; медико-організаційні чинники, що впливають на діяльність лікаря підрозділу, закладу охорони здоров'я; характеристик і якості медичної допомоги; складові	Вміти розраховувати основні показники діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я та оцінювати їх в динаміці. Вміти виявляти дефекти діяльності та причин їх формування. Вміти: • вибирати відповідний уніфікований	Отримувати інформацію з відповідних джерел щодо діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, інформувати відповідних посадових осіб для забезпечення умов щодо надання якісної та безпечної медичної допомоги. Формулювати	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо поліпшення діяльності лікаря, закладу/підрозділу охорони здоров'я; підвищення ефективності використання наявних ресурсів підрозділу, закладу, системи охорони здоров'я

		<p>поліпшення якості медичної допомоги; основні вимоги до стандартизації медичної допомоги. Знати ефективність різних форм організації надання медичної допомоги; основи ціноутворення в охороні здоров'я та елементи ціни медичної послуги; методи економічної оцінки альтернативних медичних втручань.</p>	<p>клінічний протокол щодо надання медичної допомоги,</p> <ul style="list-style-type: none"> • розробити загальну схему локального протоколу надання медичної допомоги; • розраховувати показники структури, процесу та результатів діяльності; • визначити фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги. <p>Вміти проводити оцінку собівартості медичної послуги, обирати раціональну форму організації надання медичних послуг. Вміти обґрунтувати вибір методу економічного аналізу для порівняння альтернативних медичних втручань</p>	<p>висновки щодо обґрунтування форми організації надання медичної допомоги, методу фінансування закладу охорони здоров'я; щодо способів зменшення собівартості медичних послуг; висновки щодо оцінки альтернативних медичних втручань на підставі економічного аналізу</p>	
--	--	--	---	--	--

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

- Визначати необхідний режим праці та відпочинку, навчання при лікуванні захворювання.
- Визначати негативні фактори навколишнього середовища; аналізувати стан здоров'я певного контингенту; визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту; розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту. Здійснювати аналіз захворюваності населення, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику. Проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- Організовувати роботу медичного персоналу; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами, організаціями та установами; застосовувати інструменти просування медичних послуг.
- Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності.
- Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
- Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.
- Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
- Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться _____90_____ години _____3_____ кредитів ЄКТС.

Програма дисципліни «Медична психологія з особливостями дитячого віку» складається з 2 змістових розділів

Змістовий розділ 1.

Загальні питання медичної психології з особливостями дитячого віку.

Тема 1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я.

Предмет і задачі медичної психології. Медична психологія як одночасно і психологічна і медична наука. Теоретичні і методологічні основи медичної психології. Роль медичної психології у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Роль клінічного психолога та лікаря - медичного психолога у діагностичному, лікувальному і реабілітаційному процесах.

Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, спрямована психологічна бесіда. Психолого-діагностичні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культуральних особливостей пацієнтів.

Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ.

Тема 2. Психологія пізнавальних психічних процесів. Особливості пізнавальних процесів у дітей та підлітків.

Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Особливості в сфері уваги у дітей та підлітків. Фізіологічна основа уваги. Класифікація видів уваги. Характеристика основних властивостей уваги. Індивідуальні відмінності уваги з урахуванням дитячого віку. Неуважність та її причини. Значення уваги в професійній діяльності лікаря.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. Основні властивості відчуттів. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості. Класифікація і різновиди відчуттів. Больові відчуття. Індивідуальні відмінності відчуттів, їх діагностика.

Поняття про сприймання. Фізіологічна основа сприймання. Характеристика основних властивостей сприймання. Види сприймання. Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика. Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря.

Поняття про пам'ять. Психологічні теорії пам'яті. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок. Характеристика основних процесів пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Умови ефективного запам'ятовування. Збереження, умови збереження інформації. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні відмінності пам'яті з урахуванням вікових особливостей, їх діагностика та розвиток. Пам'ять в професійній діяльності лікаря.

Поняття мислення та розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням. Соціальна природа мислення. Основні теорії мислення. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Розумові операції як основні механізми мислення (аналіз, синтез, порівняння та інші). Логічні форми мислення. Класифікація видів мислення. Індивідуальні відмінності мислення з урахуванням дитячого віку, їх діагностика та розвиток. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності лікаря.

Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу. Фізіологічна основа уяви. Класифікація видів уяви, їх характеристика. Мрія як особливий вид уяви у дитини. Прийоми створення образів уяви. Уява і особистість. Уява в професійній діяльності лікаря.

Тема 3. Психологія емоційно-вольової сфери ,особливості емоційно-вольової сфери у дитячому віці.

Поняття про емоції та почуття. Психологічні теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття. Основні параметри емоційного процесу. Емоції і здоров'я зрілої людини та дитини. Врахування емоційного стану пацієнта в процесі лікування залежності від віку. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності зрілої людини та дитини. Діагностика емоційної сфери особистості.

Поняття про волю. Фізіологічна основа волі. Психологічні теорії волі. Поняття про довільну та мимовільну дію. Проста та складна вольова дія, їх аналіз. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.

Тема 4. Стан психічних функцій і хвороба. Особливості протікання хвороби залежності від розвитку психічних функцій у осіб дитячого віку.

Клініко - психологічні аспекти пізнавальної діяльності. Вплив хвороби на пізнавальні процеси людини: особливості відчуттів та сприймання у соматично хворих дорослих та дітей, зміни уваги. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес. Вплив порушень мови на лікувальний процес: дизартрія, заїкуватість, мутизм. Клініко-психологічні аспекти емоційно-вольової сфери. Вплив хвороби на емоційно-

вольову сферу дорослої людини та дитини . Проблема невідреагованих емоцій та ауторелаксація. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресія, емоційна лабільність. Вольові якості особистості: витримка, рішучість, наполегливість, ініціативність, організованість та їх роль у лікувальному процесі. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби (гіпобулія, абулія, астенія).

Свідомість, самосвідомість, їх рівні. Теорія без свідомого (індивідуальне підсвідоме «Ід» за З.Фрейдом, колективне підсвідоме «архетипи» за К.Г.Юнгом). Психодинамічний підхід у медицині. Критерії непорушеної свідомості. Стани свідомості у хворого: при стомленості, сонливості, афективно-звужений стан. Особливі стани свідомості.

Тема 5. Психологія індивідуальних відмінностей.

Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика. Врахування особливостей темпераменту пацієнта в професійній діяльності лікаря.

Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру. Структура характеру. Класифікація рис характеру. Типове та індивідуальне в характері.

Визначення акцентуації особистості. Типологія акцентуацій, класифікації акцентуацій особистості за К.Леонгардом, А. Є. Личко. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, які мають акцентуовані риси особистості.

Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.

Внутрішня картина хвороби - суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, вольова, раціонально - інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, важкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба. Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуація характеру, ступінь чутливості до стресу). Типи хворих. Класифікація основних типів відношення до хвороби (гармонійний, анозогностичний, іпохондричний, депресивний, зневажливий, нозофобний, нозофільний, утилітарний та ін.). Особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хворобу. Діагностика основних типів відношення до хвороби. Додаткові психодіагностичні методики, трактовка результатів дослідження.

Вплив відношення до хвороби на подальший перебіг захворювання та прогноз. Агравация, симуляція, дисимуляція, госпіталізм.

Змістовий розділ 2.

Прикладні аспекти медичної психології з особливостями дитячого віку.

Тема 6. Психологія медичних працівників.

Основні мотиви вибору професії медичного працівника. Основні вимоги до особистості медичних ,особливості ведення пацієнтів дитячого віку. Значення професійної орієнтації у виборі професії медика.

Важливі професійні якості лікаря. Визначення понять «лікарський обов'язок» і «лікарська таємниця». Лікарські помилки: причини і види. Психологічні типи лікарів. Професіограма лікаря загальної практики (знання і уміння, професійні практичні навички) та вимоги до особистості.

Поняття про професійну деформацію Особливості професій, при яких розвивається професійна деформація. Ознаки професійної деформації, «синдром емоційного вигорання», шляхи його попередження. Створення умов для самоактуалізації особистості.

Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату у медичному середовищі. Дотримання правил деонтології і субординації. Дотримання морально-етичних вимог. Здатність до емпатії та стиль спілкування. Емоційне задоволення від контактів між членами колективу. Види спілкування в

медичному середовищі: міжособисте, індивідуально-групове, колективно-індивідуальне, групове. Особливості спілкування між лікарями, лікар-медична сестра.

Тема 7. Психологія лікувально-діагностичного процесу.

Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Особливості спілкування з дітьми. Комунікативна компетентність, її роль в ефективній і безконфліктній взаємодії. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, комунікативна, афективно-комунікативна.

Роль психологічних особливостей лікаря і медичної сестри, «ідеальний лікар» та «ідеальна медична сестра».

Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Медична деонтологія. Інформована згода хворого. Особливості оформлення інформаційної згоди з урахуванням дитячого віку Інформування хворого про діагноз. Взаємодія та спілкування лікаря з хворими та їх родичами. Патерналізм, його роль в діагностичному процесі. Значення психологічної установки хворого.

Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Схема розвитку конфлікту. Конфлікти в діяльності лікаря. Особливості конфліктів між особами, що діють в лікувально-діагностичному процесі. Способи вирішення та попередження конфліктів.

Тема 8. Реакція особистості на хворобу. Нозогенії.

Вплив хвороби на емоційний стан. Нозогенії. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби, тактика лікаря стосовно хворих з патологічними типами реагування на хворобу. Особливості коректування осіб дитячого віку.

Тема 9. Психічний стрес.

Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес.

Тема 10. Психосоматичні розлади. Особливості психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку.

Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності. Біопсихосоціальна концепція хвороби.

Теорії психосоматичних взаємовідношень: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико - вісцеральна. Механізми психологічного захисту особистості. Поняття адаптації та дезадаптації. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції: моторні, вісцеральні, сенсорні та ін. "Великі" психосоматичні захворювання. Принципи профілактики психосоматичних розладів.

Тема 11. Масковані депресії.

Визначення, розповсюдженість, гендерні особливості, клініка і діагностика, клінічні варіанти. Принципи надання допомоги хворим на масковані депресії.

Тема 12. Психологічні особливості дорослих, та дітей хворих на соматичні захворювання.

Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок, при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу, ендокринних, психічних та нервових захворюваннях.

Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі. Психологічні особливості жінок у період вагітності та пологів.

Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до - і післяопераційному періоді. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології, ортопедії і травматології, в онкології. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.

Тема 13. Психологічні аспекти девіантної поведінки дорослих і дітей.

Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, Інтернет - залежність), залежності харчової поведінки. Психологічні

особливості залежної особи в лікувальному процесі. Сімейні та соціальні відношення залежної особи, співзалежність.

Тема 14. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії. Суїцидальна поведінка в дитячому віці.

Суїцидальна поведінка, профілактика і раннє розпізнавання суїцидальних тенденцій. Суїцид, мотиви і цілі. Різновиди суїцидальної поведінки: «протест», «уникнення», «заклик», «самопокарання», «відмова». Своєчасне виявлення суїцидальних думок та намірів. Роль соціальних служб, служба довіри.

Особливості суїцидальної поведінки у хворих в онкології, на СНІД, при вроджених та набутих фізичних дефектах. Психологічні особливості суїцидальної поведінки при залежностях.

Психологічні аспекти умирання та смерті.

Евтаназія: за і проти. Допомога вмираючому хворому, як альтернатива евтаназії.

Тема 15. Основи психогігієни. Основи психопрофілактики.

Визначення понять «психогігієна», «психопрофілактика», первинна та вторинна психопрофілактика. Основні розділи психогігієни: вікова психогігієна, психогігієна праці і побуту, сім'ї і сексуального життя. Шляхи збереження і зміцнення психічного здоров'я. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.

Тема 16. Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії. Особливості психологічного консультування дітей.

Психологічне консультування, його принципи. Психокорекція. Психологічна допомога у кризових періодах та психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні. Адаптація та компенсація.

Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Основні сучасні методи психотерапії. Принципи психотерапії. Непряма психотерапія, плацебо.

Методи та техніки проведення раціонального переконання, сугестії у стані бадьорості (навіювання), ауторелаксації. Показання та протипоказання для проведення гіпносугестії, індивідуальної та групової раціональної психотерапії, методів психоаналітичної та психодинамічної психотерапії, аутопсихотерапії (аутотренінг та медитативні техніки), гештальт - терапії, нейро-лінгвістичного програмування, арт-терапії. Психотерапія в роботі лікаря загальної практики. Психотерапевтична корекція відношення до хвороби. Особливості психотерапії та соціально-психологічної реабілітації хворих з різними патологіями в залежності від віку.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки 222«Медицина» (шифр і назва)	нормативна	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 222«Лікувальна справа», 228«Педіатрія»,	Рік підготовки:	
		3-й	-й
		Семестр	

Годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента - 60	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Другий (магістерський)	5й, 6-й	-й
		Лекції	
		12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	л.	практ.	СРС
Медична психології				
Розділ 1: Загальні питання медичної психології з особливостями дитячого віку				
1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я	6	2	2	2
2. Психологія пізнавальних психічних процесів. Особливості пізнавальних процесів у дітей та підлітків	4	1	-	3
3. Психологія емоційно-вольової сфери. Особливості емоційно-вольової сфери у дитячому віці.	4	-	-	4
4. Стан психічних функцій і хвороба. Особливості протікання хвороби в залежності від розвитку психічних функцій у осіб дитячого віку	4	-	2	2
5. Психологія індивідуальних відмінностей	8	-	2	6
Розділ 2: Прикладні аспекти медичної психології з особливостями дитячого віку				
6. Психологія медичних працівників	7	1	2	4
7. Психологія лікувально-діагностичного процесу	7	1	2	4
8. Реакція особистості на хворобу. Нозогенії	4	-	-	4
9. Психічний стрес	4	-	-	4
10. Психосоматичні розлади. Особливості психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку.	6	2	2	2
11. Масковані депресії	2			2

12. Психологічні особливості дорослих та дітей хворих на з соматичні захворювання	8	1	2	5
13. Психологічні аспекти девіантної поведінки у дорослих та дітей	7	1	1	5
14. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії. Суїцидальна поведінка в дитячому віці	7	1	1	5
15. Основи психогігієни. Основи психопрофілактики	5	1		4
16. Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії. Особливості психологічного консультування дітей.	7	1	2	4
Разом	90	12	18	60

4. Теми лекцій

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	<i>Розділ 1: Загальні питання медичної психології</i>	
1.	Медична психологія: визначення, предмет і задачі. Розвиток медичної психології у світі і на Україні. Роль медичної психології у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Визначення психічного здоров'я. Критерії ВООЗ. Психодіагностика. Психологія індивідуальних відмінностей.	2
	<i>Розділ 2: Практичні аспекти медичної психології</i>	
2.	Психологія медичних працівників та лікувально-діагностичного процесу. Профілактика емоційного вигорання. Особливості при роботі медичного працівника і пацієнта дитячого віку.	2
3.	Психосоматичні розлади. Особливості розвинення психосоматичних розладів у дітей.	2
4.	Психологічні аспекти суїцидальної та девіантної поведінки. Суїциди дитячого віку.	2
5.	Принципи психопрофілактики, психогігієни, реабілітації та психотерапії в роботі лікаря загальної практики. Реабілітація соціальна та професійна, адаптація та компенсація, її основні розділи. Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Основні сучасні методи психотерапії. Принципи психотерапії у пацієнтів різних вікових категорій.	2

6.	Психічний стрес. Гостра реакція на стрес в умовах бойових дій, перша психологічна допомога учасникам бойових дій та членам їх сімей, вимушеним переселенцям. Депресії, діагностика, соматизовані, «масковані» депресії в практиці лікаря загальної практики. Тактика ведення хворих. Принципи психотерапевтичної допомоги.	2
РАЗОМ		12

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я	2
2.	Стан психічних функцій і хвороба(особливості в дитячому віці.)	2
3.	Психологія індивідуальних відмінностей з урахуванням дитячого віку пацієнтів.	2
4.	Психологія медичних працівників.Особливості роботи медичних працівників з пацієнтами дитячого віку.	2
5.	Психологія лікувально-діагностичного процесу.	2
6.	Психосоматичні розлади.Особливості розвинення психосоматичних розладів у дітей.	2
7.	Психологічні особливості дітей та дорослих хворих з соматичними захворюваннями	2
8.	Психологічні аспекти девіантної поведінки.Девіації дитячого віку.	1
9.	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки ,особливості суїцидальної поведінки в дитячому віці, вмираючого пацієнта та евтаназії.Суїциди в дитячому віці.	1
10.	Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії.Особливості психотерапевтичних втручань у дітей	2
Разом		18

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я	2
2.	Психологія пізнавальних психічних процесів	4
3.	Психологія емоційно-вольової сфери.	4
4.	Стан психічних функцій і хвороба в залежності від віку хворого.	2
5.	Психологія індивідуальних відмінностей	6
6.	Психологія медичних працівників	4
7.	Психологія лікувально-діагностичного процесу з урахуванням дитячого віку.	4
8.	Реакція особистості на хворобу. Нозогенії.	4
9.	Психічний стрес	3
10.	Психосоматичні розлади. Особливості психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку	2
11.	Масковані депресії	1
12.	Психологічні особливості дорослих ,та дітей хворих на соматичні захворюваннями .	6
13.	Психологічні аспекти девіантної поведінки дорослих та дітей	5
14.	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії. Суїцидна поведінка в дитячому віці	5
15.	Основи психогієни. Основи психопрофілактики з урахуванням дитячого віку.	4
16.	Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії. Особливості психотерапевтичних втручань у дітей.	4
Разом		60

9. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Розвиток медичної психології в Україні і світі, основні сучасні тенденції. Дитяча медична психологія.

2. Алгоритм вибору методів психологічного дослідження.
3. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуйовані риси особистості.
4. Особливості поведінки хворих з різними типами реагування на хворобу.
5. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби.
6. Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.
7. Психодинамічний підхід у медицині.
8. Вимоги до особистості медичних працівників, історичний аспект
9. Лікарські помилки: шляхи уникнення та попередження
10. «Синдром емоційного вигоряння» та шляхи його попередження.
11. Правила деонтології і субординації у медичному середовищі.
12. Особливості спілкування в медичному середовищі.
13. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу.
14. Основні принципи спілкування лікаря з хворими та їх родичами.
15. Конфлікти в медичному середовищі, способи вирішення та попередження.
16. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності (історичний аспект).
17. Теорії психосоматичних взаємовідношень.
18. Механізми психологічного захисту особистості, їх визначення та значимість.
19. Копінг-стратегії особистості, їх визначення та значимість.
20. Принципи профілактики психосоматичних розладів.
21. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
22. Синдром Мюнхгаузена: діагностика та попередження.
23. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
24. Залежності харчової поведінки.
25. Профілактика суїцидів.
26. Психодинамічна характеристика онкологічної патології та психологічні особливості хворих на екстра церебральні пухлини.
27. «Телефони довіри».
28. Евтаназія: сучасні перспективи.
29. Психогігієна праці медичного працівника.
30. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.
31. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні.
32. Основні сучасні методи психотерапії, їх використання
33. Психологічна допомога у кризових періодах.
34. Психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

10. Завдання для самостійної роботи

Передбачається вивчення додаткових питань для самостійного опрацювання, які не входять до плану аудиторних занять і забезпечують поглиблене вивчення студентами тем в процесі підготовки до практичних занять:

1. Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів. Розвиток пізнання у дитячому віці
2. Увага, види уваги, їх характеристика. Особливості процесів уваги у дітей.
3. Властивості уваги.

4. Поняття про відчуття. Основні властивості відчуттів.
5. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості.
6. Класифікація видів відчуттів. Больові відчуття.
7. Індивідуальні особливості відчуттів.
8. Поняття про сприймання. Відчуття та сприймання.
9. Характеристика основних властивостей сприймання.
10. Види сприймання.
11. Поняття про ілюзії та галюцинації. Особливості ілюзорного сприйняття у дітей.
12. Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика.
13. Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря.
14. Психологічні теорії пам'яті, мислення та емоцій.
15. Поняття про пам'ять. Характеристика основних процесів пам'яті.
16. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок.
17. Смыслове і механічне запам'ятовування та їх місце і роль у засвоєнні знань.
18. Відтворення, його види і роль у процесах засвоєння та збереження знань.
19. Умови ефективного запам'ятовування, збереження і відтворення інформації.
20. Забування, його причини і способи боротьби з ним.
21. Асоціація, її види.
22. Індивідуальні відмінності пам'яті.
23. Пам'ять в професійній діяльності лікаря.
24. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності людини. Розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням.
25. Розумові операції як основні механізми мислення, їх характеристика.
26. Класифікація видів мислення.
27. Логічні форми мислення.
28. Індивідуальні відмінності мислення. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності лікаря.
29. Зв'язок мислення та мовлення.
30. Інтелект: основні підходи до розуміння.
31. Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу.
32. Класифікація видів уяви, їх характеристика. Мрія як особливий вид уяви.
33. Прийоми створення образів уяви.
34. Уява і особистість. Уява в професійній діяльності лікаря.
35. Загальна характеристика емоційно-вольової сфери. Поняття про емоції та почуття.
36. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів.
37. Стрес. Стрес фізіологічний і психологічний.
38. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття.
39. Основні параметри емоційного процесу.
40. Емоції і здоров'я людини. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини.
41. Поняття про волю. Психологічні теорії волі.
42. Проста та складна вольова. Структура і механізми складної вольової дії.
43. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини.
44. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.

45. Поняття про темперамент, його роль у психічному розвитку людини та в діяльності лікаря..
46. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту.
47. Теорії темпераменту.
48. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика.
49. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру.
50. Структура характеру. Класифікація рис характеру.
51. Типове та індивідуальне в характері. Акцентуації характеру.
52. Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність лікаря.
53. Різновиди реакції особистості на хворобу.
54. Нозогенії
55. Принципи класифікацій психосоматичних розладів
56. Основні теорії психосоматичних розладів. Психосоматичні розлади у дітей.
57. Масковані депресії: клініка, діагностика, наслідки.
58. Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи.
59. Психологічні зміни при захворюваннях бронхів та легень.
60. Зміни при захворюваннях травного тракту.
61. Психологічні особливості хворих при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу.
62. Психологічні особливості хворих при ендокринних, нервових та психічних захворюваннях.
63. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі.
64. Психологічні особливості жінок у період вагітності та родів.
65. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
66. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до- і післяопераційному періоді, в ортопедії і травматології.
67. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отолярингології.
68. Психологічні особливості хворих з онкологічною патологією.
69. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
70. Девіантна поведінка в різних вікових групах
71. Аддиктивна поведінка.
72. Особливості суїцидальної поведінки у хворих на соматичну патологію та при хімічних аддикціях. Особливості суїцидальної поведінки у дітей
73. Психологічні аспекти умирання та смерті.
74. Поняття «психогігієна» та «психопрофілактика».
75. Психогігієна праці медичного працівника.
76. Принципи психопрофілактики праці, навчання, побуту, сім'ї і сексуальних відносин.
77. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.
78. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Психологічна реабілітація дітей.
79. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні.

80. Показання та протипоказання для проведення окремих методів психотерапії. Особливості проведення психотерапевтичних втручань в дитячому віці

81. Психологічне консультування. Особливості консультування дітей.

82. Психологічна корекція з особливостями в дитячому віці.

83. Психологічна допомога у кризових періодах. Особливості надання психологічної допомоги дітям

11. Методи контролю

Усний, письмовий, програмований контроль. Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Залік з дисципліни «Медична психологія» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

12. Методи навчання

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) практичні заняття, б) самостійна робота студентів (СРС).

Практичні заняття передбачають:

- 1) обговорення з викладачем учбових елементів заняття;
- 2) дослідження студентами психічного стану пацієнтів з психічними розладами;
- 3) виконання тестових завдань;
- 4) вирішення ситуаційних задач, що мають клінічне спрямування.

Студентам рекомендується вести протоколи практичних занять, в яких вони описують психічний стан пацієнтів, вирішення клінічних задач, вирішують тестові завдання.

Кафедра психіатрії та наркології має право вносити зміни до навчальної програми у межах 15% залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямків наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але мають виконати в цілому обсяг вимог з дисципліни згідно з кінцевими цілями ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

13. Оцінювання успішності навчання студентів за ЕСТС організації навчального процесу

Методика проведення заліку:

1. Вирішення пакету тестових завдань за змістом навчального матеріалу, який включає наступне:

- базові тестові завдання з дисципліни, які охоплюють зміст навчального матеріалу підсумкового заняття відповідно до РНПД у кількості не менше 30 тестів (Критерій оцінювання – 90,5% вірно вирішених завдань; «склав» або «не склав»);

2. Оцінювання освоєння практичних навичок

3. Завдання з практичної підготовки.

13.1 Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни (ПНД) та підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно».

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу.

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність (ПНД) у багатобальну шкалу, для дисциплін, що завершуються заліком проводиться відповідно до таблиці. Для зарахування студент має отримати від 120 до 200 балів.

Таблиця 2

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються заліком)**

4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22- 4,23	169	3.45- 3,46	138
4.97- 4,99	199	4.19- 4,21	168	3.42- 3,44	137
4.95- 4,96	198	4.17- 4,18	167	3.4- 3,41	136
4.92- 4,94	197	4.14- 4,16	166	3.37- 3,39	135
4.9- 4,91	196	4.12- 4,13	165	3.35- 3,36	134
4.87- 4,89	195	4.09- 4,11	164	3.32- 3,34	133
4.85- 4,86	194	4.07- 4,08	163	3.3- 3,31	132
4.82- 4,84	193	4.04- 4,06	162	3.27- 3,29	131
4.8- 4,81	192	4.02- 4,03	161	3.25- 3,26	130
4.77- 4,79	191	3.99- 4,01	160	3.22- 3,24	129
4.75- 4,76	190	3.97- 3,98	159	3.2- 3,21	128
4.72- 4,74	189	3.94- 3,96	158	3.17- 3,19	127
4.7- 4,71	188	3.92- 3,93	157	3.15- 3,16	126
4.67- 4,69	187	3.89- 3,91	156	3.12- 3,14	125
4.65- 4,66	186	3.87- 3,88	155	3.1- 3,11	124
4.62- 4,64	185	3.84- 3,86	154	3.07- 3,09	123
4.6- 4,61	184	3.82- 3,83	153	3.05- 3,06	122
4.57- 4,59	183	3.79- 3,81	152	3.02- 3,04	121

4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Оцінювання результатів вивчення дисциплін проводиться безпосередньо під час заліку. Оцінка з дисципліни визначається як сума балів за ПНД іспиту і становить $\min - 120$ до $\max - 200$. Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS наведена у таблиці 6.

Таблиця 6

13.2. Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі підсумкові заняття, заліки.

Оцінки "F_x" або "F" ("незадовільно") виставляються студентам, яким не зараховано вивчення дисципліни, формою контролю якої є залік.

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють студенту відповідну оцінку за

шкалами (Таблиця 6) у залікову книжку та заповнюють відомості успішності студентів з дисципліни за формами: У-5.03А – залік;

14. Методичне забезпечення

- Програма навчальної дисципліни;
- Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- Тези лекцій з дисципліни;
- Методичні розробки для викладача;
- Методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- Тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- Питання та завдання до контролю засвоєння розділу;
- Перелік питань до заліку

Перелік практичних навичок

Самостійно вести спрямовану психологічну бесіду з хворими, особливості бесіди з дітьми складати психологічний анамнез хвороби та життя, оцінювати психологічний стан хворого з формулюванням висновку експериментально-психологічного обстеження.

Вміти виявляти акцентуації характеру, а також проводити диференційовану психокорекцію виявлених особливостей особистості.

Визначити тип внутрішньої картини хвороби і типи реагування пацієнта на захворювання.

Формувати адекватне відношення до захворювання у пацієнта з урахуванням віку і підтримувати його на всьому протязі лікувально-діагностичного процесу.

Диференціювати психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, визначати необхідність психологічної корекції з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта та віку

Дати психогігієнічні поради пацієнту соматичного профілю.

Виробити тактику спілкування з хворими та їх родичами з урахуванням принципів лікарської етики і деонтології. Особливості спілкування з батьками дітей.

Оцінити і провести корекцію взаємовідносин хворого з медичним персоналом.

Зробити аналіз професійно важливих якостей лікаря.

Вміти впроваджувати заходи первинної психопрофілактики синдрому емоційного вигорання в медичному середовищі.

Знати основні діагностичні алгоритми станів залежності (хімічна, Інтернет, гемблінг) й співзалежності та вміти їх застосовувати у практичній діяльності для профілактики та корекції.

Знати основні шляхи психопрофілактики суїцидальної поведінки та вміти своєчасно виявляти суїцидальні тенденції.

15. Рекомендована література

Основна

1. Медична психологія: державний національний підручник / І.Д.Спіріна, І.С.Вітенко, О.К. Напреєнко та ін. – Дніпропетровськ: ЧП «Ліра» ЛТД, 2012. – 444 с.
2. Medical psychology. State National Textbook / I.D.Spirina, I.S.Vitenko, O.K. Napreenko et al. – Dnipropetrovsk: 2015. – 376 с.
3. Загальна та медична психологія (практикум) / Під заг. ред. проф. І.Д.Спіріної, проф. І.С.Вітенка. - Дніпропетровськ, АРТ ПРЕС, 2002. 176 с.
4. Клиническая психология: Учебник для студентов мед. вузов / Н.Д. Лакосина, И.И. Сергеев, О.Ф. Панкова. - 2-е изд. - М.: "МЕДпресс-информ", 2005. - 416 с.

5. Любан-Плоцца Б. Терапевтический союз врача и пациента / Б. Любан-Плоцца, В. Запорожан, Н. Пряев. - К.: АДЕФ - Украина, 2001. - 292с.
6. Медична психологія/ За редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2008 – 520 с.
7. Тюльпин Ю.Г. Медицинская психология: Учебник для вузов. - М.: Медицина, 2004. - 320с.
8. Александер Ф. Психосоматическая медицина. Принципы и практическое применение / Ф. Александер. - М.: Эксмо-Пресс, 2002. - 352 с.
9. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування. – К. Сфера, 1998.
10. Амон Г. Психосоматическая терапия. - СПб.: Изд-во "Речь", 2000. -238 с.
11. Бройтигам В., Кристиан П., Рад М. Психосоматическая медицина: Кратк. учебн. / Пер с нем. Г.А. Обухова, А.В. Бруенка; Предисл. В.Г. Остроглазова. - М.: ГЭОТАР Медицина, 1999. - 376 с.
12. Булах І.С., Кузьменко В.У., Помиткін Е.О. Консультативна психологія: підручник / І. С. Булах, І. М. Бушай, В. У. Кузьменко, Е. О. Помиткін, Ю. А. Алексеева; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т соціології, психології та соц. комунікацій. - Вінниця: Нілан, 2014. - 484 с.
13. Васьківська С.В. Основы психологического консультирования. - К.: Четверта хвиля, 2004. - 256 с.
14. Вітенко І.С. Сімейна медицина. Психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих / І.С. Вітенко, О.О. Чабан, О.О. Бусло - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. - 187с.
15. Губачев Ю.М., Стабровский Е.М. Клинико-физиологические основы психосоматических соотношений. - Л.: Медицина, 1981. - 216 с.
16. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах (методичні рекомендації) / [П. В. Волошин, Н. О. Марута, Л. Ф. Шестопалова та ін.] – Харків, 2014. –79 с.
17. Исаев Д.Н. Психосоматическая медицина детского возраста. СПб: Специальная литература, 1996. - 454 с.
18. Клиническая психология: Учебник для студентов медицинских вузов и факультетов клинической психологии. - 5-е изд. /Под ред. проф. Б.Д.Карвасарского. — СПб.: Питер, 2014. – 896 с.
19. Коваленко Н.П. Психопрофилактика и психокоррекция женщин в период беременности и родов. - СПб., 2001. - 318 с.
20. Кюблер-Росс Э. О смерти и умирании. - К.: София, 2001. — 320 с.
21. Лурия А.Р. Внутренняя картина болезни и патогенные заболевания. 4-е изд. – М., 1977.
22. Марторано Дж., Морган А., Фрайер У. Предменструальный синдром. - СПб.: Комплект, 1999. - 217 с.
23. Медична психологія. Навчальний посібник, рекомєнд. МОНУ для студентів ВНЗ / Пшук Н.Г., Маркова М.В., Кондратюк А.І., Стукан Л.В. - Вінниця, 2010. - 136с.
24. Медична психологія: Підручник / І.С.Вітенко. - К.: Здоров'я, 2007.
25. Медична психологія : підручник / С. Д. Максименко, Я. В. Цехмістер, І. А. Коваль, К. С. Максименко ; за загальною ред. С. Д. Максименка. – 2-е вид. – К. : Слово, 2014. – 516 с.
26. Менделеевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство.- 6-е изд.- М.: "МЕДпресс-информ", 2008. - 432с.
27. Михайлова Н.Ф., Спринц А.М., Шатова Е.П.. Медицинская психология с элементами общей психологии. - Санкт-Петербург: СпецЛит, 2005.

28. Москленко В.В. Соціальна психологія. - К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 688 с.
29. Особливості діагностики, терапії та медико-психологічної реабілітації вимушених переселенців з зони бойових дій, хворих на посттравматичний стресовий розлад. Методичні рекомендації / Спіріна І.Д. Леонов С.Ф. Рокутов С.В. та ін. – К., 2015. - 28 с.
30. Перре М., Бауманн У. Клиническая психология и психотерапия. - СПб.: Питер, 2012. — 944 с.
31. Сидоров П. И., Парняков А. В. Клиническая психология: учебник. -М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2010. – 880 с.
32. Тополянский В.Д., Струковская М.В. Психосоматические расстройства. – М.: «Медицина». – 1985. – 380с.
33. Філоненко М.М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря. - Київ: Центр учбової літератури, 2015. — 334 с.
34. Шкуренко Д.А. Общая и медицинская психология: Учебное пособие. Ростов-на-Дону: "Феникс", 2002. - 352с.
35. Исаев Д.Н. Детская медицинская психология. Учебное пособие СПб: речь., 2004-384с.

Допоміжна

1. Словник – довідник психіатричних термінів [Навчальний посібник] Г.М.Кожина Самардакова Г.О., Коростій В.І. та інші. - ФОП Шейніна Є.В., 2012. - 176 с.
2. Органічні психічні розлади внаслідок соматичних захворювань: когнітивні та емоційні порушення. /Г.М.Кожина, Григорова І.А., Коростій В.І. та інші. - Харків: Раритети України, 2012. – 120 с.
3. Когнітивні та емоційні порушення внаслідок соматичних захворювань у осіб працездатного віку / Г.М.Кожина, Григорова І.А., Коростій В.І. та інші. - Харків: Раритети України, 2011. - 80 с.
4. Основні органічні захворювання головного мозку. [Навчальний посібник] / Гавенко В.Л., Г.М.Кожина Коростій В.І. та інші. - Харків, НТУХП, 2008. - 228 с.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сайти університета та електронні ресурси мережі «Інтернет»